

تعارض قوانین به زبان ساده

تألیف

دکتر الهام شراعی

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز

انتشارات قانون یار

۱۳۹۸

سرشناسه	: شرعی، الهام، ۱۳۶۲ -
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: تعارض قوانین به زبان ساده/تالیف الهام شرعی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات قانون یار، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۰۹۹-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۴۹.
موضوع	: حقوق بین الملل خصوصی — ایران
موضوع	: Conflict of laws -- Iran
موضوع	: حقوق بین الملل خصوصی
موضوع	: Conflict of laws
رده بندی کنگره	: ۴۸۰.KM4
رده بندی دیویی	: ۹۰۹ ۱/۳۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۰۰۸ ۴

انتشارات قانون یار

تعارض قوانین به زبان ساده

تألیف: دکتر الهام شرعی

ناشر: قانون یار

ناظر فنی: محسن فاضلی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۰۹۹-۳

مرکز پخش قانون یار: تهران، میدان انقلاب، خیابان اردیبهشت، پلاک ۹۲

۰۲۱۶۶۹۷۹۵۲۶ ۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹

فهرست مطالب

۱۱.....	پیشگفتار.....
۱۷.....	فصل اول.....
۱۷.....	کلیات.....
۱۷.....	بخش اول: بررسی و شناخت تعارض قوانین.....
۲۱.....	بند دوم: رابطه‌ی بین تعارض قوانین و تعارض دادگاه‌ها.....
۲۲.....	بند سوم: وجه اشتراک بین تعارض قوانین و تعارض دادگاه‌ها.....
۲۳.....	بند چهارم: وجه افتراق بین تعارض قوانین و تعارض دادگاه‌ها.....
۲۴.....	بند پنجم: نقش مقابل تعارض قوانین و تعارض دادگاه‌ها.....
۲۶.....	بخش دوم: اصطلاحات تعارض قوانین، صلاحیت قانون‌گذاری و صلاحیت قضایی.....
۲۶.....	بند اول: قانون ملی.....
۲۷.....	بند دوم: قانون اقامتگاه.....
۲۷.....	بند سوم: قانون مقر دادگاه.....
۲۸.....	بند چهارم: قوانین درون مرزی و برون مرزی.....
۲۹.....	بند پنجم: قوانین شخصی و قوانین عینی یا ذاتی.....
۳۰.....	بخش سوم: قلمرو تعارض قوانین.....
۳۴.....	بند اول: روش حل تعارض قوانین.....
۳۷.....	فصل دوم.....
۳۷.....	پیدایش و تکامل تاریخی تعارض قوانین.....
۳۸.....	بخش اول: بررسی و تحلیل مکتب قدیم ایتالیایی.....
۳۸.....	بند اول: نگاهی به زمینه‌ی تاریخی این مکتب.....
۴۱.....	بند دوم: ویژگی‌های مکتب ایتالیایی قدیم.....
۴۱.....	بخش دوم: بررسی و شناخت مکتب فرانسوی.....
۴۴.....	بند اول: ویژگی‌های مکتب فرانسوی قدیم.....

- ۴۴..... بخش سوم: مکتب هلندی
- ۴۸..... بند اول: ویژگی‌های مکتب هلندی
- ۴۸..... بخش چهارم: مکتب انگلیسی - آمریکایی
- ۴۹..... بخش پنجم: مکتب آلمانی
- ۵۲..... بند اول: ویژگی‌های مکتب آلمانی به صورت خلاصه
- ۵۴..... بند دوم: مکتب جدید ایتالیایی
- ۵۶..... بند سوم: ویژگی‌های مکتب جدید ایتالیایی به صورت خلاصه
- ۵۶..... بخش ششم: مکتب‌های جدید فرانسوی
- ۵۶..... بند اول: مکتب جدید فرانسوی قبل از جنگ جهانی اول
- ۵۹..... بند دوم: مکتب جدید فرانسوی پس از جنگ جهانی اول
- ۶۱..... بند سوم: دکترین معادله فرادوی
- ۶۲..... بند چهارم: ویژگی‌های مکتب جدید فرانسوی به صورت خلاصه
- ۶۳..... بخش هفتم: نظریه‌های تعارض قوانین و نظام‌های حقوقی انگلستان و آمریکا
- ۶۹..... **فصل سوم**
- ۶۹..... اعمال قاعده‌ی ایرانی حل تعارض
- ۶۹..... بخش اول: رابطه‌ی بین سیستم‌های حل تعارض قوانین
- ۷۱..... بند اول: مسایل ناشی از تعامل بین سیستم‌های حل تعارض
- ۷۱..... بند دوم: عدم تعارض بین سیستم‌های حل تعارض
- ۷۲..... بخش دوم: تعارض بین سیستم‌های حل تعارض
- ۷۲..... بند اول: انواع تعارض صریح
- ۷۳..... بند دوم: تعارض مخفی
- ۷۳..... بخش سوم: تعارض مفاهیم ارتباط
- ۷۴..... بند اول: مسأله‌ی توصیف‌ها
- ۷۶..... بند دوم: راه حل استنتاجی
- ۷۸..... بند سوم: بیان مسئله‌ی توصیف‌ها به صورت خلاصه

بند چهارم: احاله.....	۸۲
بند پنجم: انتقادهای وارد بر احاله.....	۸۷
بند ششم: نظریات راجع به احاله.....	۸۸
بند هفتم: فواید عملی احاله و برخورد کشورها با این بحث.....	۸۹
بند هشتم: مبحث احاله به صورت خلاصه.....	۹۱
بخش چهارم: مسأله‌ی تعارض‌های متحرک.....	۹۲
بند اول: تعارض متحرک و تعارض قوانین در زمان.....	۹۳
بند دوم: تعارض در زمان.....	۹۴
بند سوم: حالت‌های تعارض متحرک.....	۹۶
بخش پنجم: شرایع ناسب بین‌المللی حق.....	۹۸
بند اول: حدود تأثیر بین‌المللی حتی.....	۹۹
بند دوم: مسایل ناشی از اجرائ قانون صالح.....	۱۰۱
بخش ششم: چگونگی بررسی مفاد و نتایج قانون خارجی.....	۱۰۴
بند اول: اثبات قانون خارجی.....	۱۰۴
بند دوم: چگونگی اثبات قانون خارجی.....	۱۰۴
بند سوم: چگونگی تفسیر قانون خارجی.....	۱۰۴
بند چهارم: تطبیق قانون عادی خارجی با قانون اساسی خارجی.....	۱۰۵
بند پنجم: مسأله‌ی نظم عمومی.....	۱۰۵
بخش هفتم: ضابطه برای تشخیص نظم عمومی در روابط بین‌المللی.....	۱۰۹
بند اول: مفهوم جامعه مشترک حقوقی، اصل حداقل تعادل بین سازمان‌های حقوقی.....	۱۰۹
بند دوم: مبحث تعارض‌های متحرک به طور خلاصه.....	۱۱۱
بند سوم: انواع تعارض‌های متحرک.....	۱۱۲

فصل چهارم..... ۱۱۵

موانع اعمال قاعده حل تعارض یا اجرای قانون خارجی.....	۱۱۵
بخش اول: موانع اعمال قاعده حل تعارض قوانین.....	۱۱۵

۱۱۶.....	بخش دوم: موانع اجرای قانون صالح
۱۱۹.....	بخش سوم: شرایط اعمال قاعده جلوگیری از تقلب نسبت به قانون
۱۱۹.....	شرط اول: اصل تقصیر
۱۲۰.....	شرط دوم: اصل ضرر
۱۲۰.....	شرط سوم: اصل عدم وسیله‌ی دیگری برای جلوگیری از تقلب اصل فرعی و علی البدل بودن اجرای قاعده
۱۲۱.....	بند اول: آثار جلوگیری از تقلب نسبت به قانون
۱۲۲.....	بند دوم: شناسایی و اجرای احکام خارجی
۱۲۲.....	بند سوم: تفاوت شناسایی و اجرا
۱۲۷.....	بند چهارم: تابع اجرای قانون خارجی به صورت خلاصه
۱۳۰.....	بخش چهارم: آثار تقلب نسبت به قانون در کشورهای مختلف
۱۳۱.....	بخش پنجم: نگاهی به مسائل مهم تعارض قوانین
۱۳۱.....	بند اول: احوال شخصیه
۱۳۴.....	بند دوم: استثنائات قاعده‌ی اعمال قانون ملی نسبت به احوال شخصیه
۱۳۵.....	بند سوم: مبحث اموال
۱۳۷.....	بند چهارم: اسناد و قراردادهای
۱۳۸.....	بخش ششم: مباحث مهم تعارض قوانین به صورت خلاصه و مفید
۱۴۵.....	منابع و مآخذ

پیشگفتار

حقوق بین‌الملل خصوصی علم مطالعه قواعد حقوقی حاکم بر روابط اشخاص حقوق خصوصی در پهنه بین‌المللی است. مقررات حقوق بین‌الملل خصوصی مشخص می‌کند که در صورت اختلاف قوانین در نظام‌های حقوقی مختلف در یک رابطه بین‌المللی کدام قانون بایستی به اجرا گذاشته شود، به همین جهت در کشورهای انگلیسی زبان و پیرو حقوق کامن‌لا معمولاً از اصطلاح تعارض قوانین در اشاره به این شاخه از حقوق استفاده می‌شود. اصطلاح حقوق بین‌الملل خصوصی نخستین بار از سوی ژوزف استوری در سال ۱۸۳۴ و سپس توسط دیگر ریسندگان به کار گرفته شد. قواعد حقوق بین‌الملل خصوصی به دو دسته قواعد ماهوی و قواعد شکلی تقسیم می‌شود. قواعد ماهوی، قواعدی است که موضوع مورد بحث را به طور مستقیم حل می‌کند اما قواعد شکلی قواعدی است که مسئله را به طور مستقیم حل نمی‌کند، بلکه تنها مشخص می‌کند که قانون کدام کشور بر مسئله حاکم است. قواعد حقوق بین‌الملل هر کشور از سوی مراجع قانون‌گذاری همان کشور وضع می‌گردد. حقوق بین‌الملل خصوصی از برخی جهات مانند برخورداری از ضمانت اجرای مؤثر و شیوه حل مسایل شبیه حقوق خصوصی داخلی است و از برخی جهات، مانند منابع و زمینه روابط حقوقی، متفاوت با آن است. بدین ترتیب که حقوق بین‌الملل خصوصی از هر دو منابع داخلی و بین‌المللی بهره می‌جوید و از روابط حقوقی دارای عامل خارجی بحث می‌کند، در حالی که منابع حقوق خصوصی داخلی صرفاً داخلی است و موضوع بحث آن روابط حقوقی فاقد عامل خارجی است. با توجه به توسعه روز افزون روابط بین‌المللی، که این روابط از یک طرف، شامل روابط بین دولت‌ها با یکدیگر، که موضوع حقوق بین‌الملل عمومی است و از طرف دیگر، روابط بین دولت‌ها با افراد، در زندگی بین‌المللی، که موضوع حقوق بین‌الملل خصوصی است که باعث گردیده تا حقوق بین‌الملل نیز توسعه یابد. توسعه روابط بین‌المللی

چه در زمینه حقوق بین الملل عمومی و چه در زمینه حقوق بین الملل خصوصی نیاز به تصویب و تنظیم قواعد و مقرراتی دارد که با توسعه و پیشرفت این روابط، همخوانی و سازگاری داشته و مبتنی بر نیازهای جوامع باشد.

در مورد حقوق بین الملل خصوصی، تعاریف مختلفی ارائه شده است که عبارتند از:

- حقوق بین الملل خصوصی، رشته ای از علم حقوق است که از روابط افراد در زندگی بین المللی بحث می کند.
- حقوق بین الملل خصوصی، رشته ای از علم حقوق است که، روابط خصوصی افراد را در سطح زندگی بین المللی تنظیم می کند.

نبایه، معتقد است که حقوق بین الملل خصوصی، شعبه ای است از حقوق موضوعه، که روابط افراد را در زندگی خصوصی به موجب ایده مرز، تنظیم می نماید. همانطوری که، در تعاریف فوق، مشاهده می شود فقط بحث از روابط خصوصی افراد با دولت ها به میان آمده است، که به نظر می رسد، این تعاریف کامل و جامع نباشند، زیرا ممکن است روابط اتباع داخله نیز به علت یک عامل خارجی مشمول حقوق بین الملل خصوصی باشد. مثلاً هرگاه دو ایرانی در ایران قراردادی با یکدیگر منعقد نموده، که موضوع آن قرارداد واقع در خارج باشد، آن موضوع جنبه بین المللی پیدا نموده و وارد قلمرو حقوق بین الملل خصوصی می گردد. با استفاده از تعاریف فوق، می توان حقوق بین الملل خصوصی را چنین تعریف نمود:

“حقوق بین الملل خصوصی، رشته ای از حقوق است که پیرامون روابط افراد با یکدیگر و همچنین روابط افراد با دولت ها، خارج از قلمرو داخلی و در عرصه بین المللی بحث می نماید.”